

ה"ת 11347/06/20 - משטרת ישראל, מחלק הונאה נגד קולינס נבסון,, דרך צידי אובסי,, אובומנמה לוידי,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ה"ת 11347-06-20 נבסון נ' מפלג הונאה
ה"ת 24998-06-20 מפלג הונאה נ' נבסון ואח'

לפני כבוד השופט שמאי בקר
המבקשת:
נגד
משטרת ישראל, מחלק הונאה

המשיבים:
1. קולינס נבסון,
ע"י ב"כ עו"ד אבי אודיז 2. דרך צידי אובסי, ע"י ב"כ
עו"ד אלון ארז 3. אובומנמה לוידי, ע"י ב"כ עו"ד אילן
טננבאום

החלטה

החלטה זו עניינה בבקשה לשחרור תפוסים לפי סעיפים 32(ב) ו-35 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) התשכ"ט-1969 (להלן: הפקודה), ובתגובה לה - בקשה נגדית שהגישה המשטרה, להארכת משך החזקת תפוסים על פי סעיף 35 לפקודה יחד עם סעיפים 21 ו-26 לחוק איסור הלבנת הון, תש"ס-2000.

העובדות

1. ביום 17.11.2019 הורה בית משפט השלום בתל אביב, במסגרת מ"י 38805-11-19 **מדינת ישראל נ' אובסי ואח'**, על שחרורם של דרך אובסי (להלן: אובסי), אובומנמה לוידי נבו (להלן: לוידי) וקולינס נבסון (להלן: נבסון, או המבקש); השלושה נחשדו בביצוע עבירות של הלבנת הון, הוצאת רכוש מישראל עבור מסתנן, או הוצאת רכוש על ידי מסתנן.

בית המשפט (כבוד השופט יגאל נמרודי) קבע, כי ביחס למבקש לא מתקיים חשד סביר הקושר אותו לביצוע העבירות בהן נחשד, והוא שוחרר ללא תנאים. ביחס לאובסי ולוידי קבע בית המשפט תנאי שחרור בערובה שכללו, בין היתר, ערבויות כספיות.

2. ערר שהוגש על ידי המדינה נגד החלטת השחרור של השלושה - נדחה למחרת, ביום 18.11.2019 (עמ"י 39712-11-19 מדינת ישראל נ' אוביסי ואח'). עם זאת, בית המשפט הוסיף תנאי שחרור בערובה ביחס לכל החשודים (המשיבים שם), ולפיו "כדי למנוע סכנת הימלטות מהדין, הנני מורה בנוסף על התנאים שקבע בית משפט קמא על עיכוב יציאת המשיבים מהארץ. המשיבים יפקידו את דרכוניהם...".
3. הימים חלפו להם ביעף, והנה, ביום 3.6.2020 [1] הגיש המבקש, באמצעות בא כוחו עו"ד אבי אודיז, בקשה לבית המשפט בגדרה עתר להשבת התפוסים שנתפסו במסגרת החקירה דלעיל; נבסון ביקש כי יוחזרו לידי "דרכונו, פלאפון שלו וכל תפוס אחר" (להלן: הבקשה).
- נבסון נימק את בקשתו, בין היתר, בכך ש-180 הימים הקבועים בסעיף 35 לפקודה, בהן היתה רשאית היחידה החוקרת להחזיק בתפוסים על פי הדין, חלפו ביום 1.6.2020, ולא התבקשה מטעמה של המשטרה הארכת החזקתם.
4. עוד באותו יום, 3.6.2020, הגיבה המשיבה לבקשתו של נבסון, כך: "פקד אלונה אחיטוב הודיעה היום לח"מ כי יבקשו הארכה כמפורט בסעיף 5. מתנגדים".
5. נוכח תמציתה של עמדת המשטרה, החלטתי ביום 4.6.2020 כי זו תגיש תגובתה, בכתב, בתוך 7 ימים; עוד הוטעם בהחלטה האמורה כי - "אם אכן חלפו 180 יום ולא הוגשה בקשה להארכה (אלא ב'עקיפין' במסגרת בקשה זו) - אזי התנגדות המשטרה צריכה להיות משכנעת ביותר".
6. ביום 10.6.2020 הגישה המשיבה "תגובה לבקשה 11347-06-20 החזרת דרכון וכל התפוסים", וגם - "בקשה להארכת תפוסים על פי סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי... יחד עם סעיפים 21 ו-26 לחוק איסור הלבנת הון" (להלן: בקשת היחידה החוקרת).
- בקשת היחידה החוקרת והתגובה שהגישה לבקשתו של המבקש - חד הן: בית המשפט התבקש "להורות על הארכת תפוסים, הרכוש אשר נתפס, לתקופה נוספת של 180 יום... עד תום ההליכים המשפטיים", כאשר הובהר כי המשטרה מכוונת לתפוסים של כל שלושת החשודים ההסטוריים, ולא רק ביחס לאלה של המבקש.
- היחידה החוקרת נימקה את בקשתה, בין היתר, בכך ש - 180 הימים נשוא סעיף 35 לפקודה חלפו "רק" ביום 1.6.2020 ב"סמוך לתאריך המדובר". המשיבה הוסיפה עוד, כי עניינה של חקירת המשיבים הוא בחשד לביצוע עבירות "חמורות", וכן - "בתקופה האחרונה לא פעלה היחידה בשגרה עקב משבר קורונה, חלק מהתיקים הוקפאו... ידוע לבית המשפט כי במשבר קורונה לא נערכו דיונים לא דחופים ולא נבחנו בקשות תפוסים".
7. ביום 17.6.2020 הגיש המשיב אוביסי, באמצעות בא כוחו עו"ד אלון ארז, תגובה לבקשת היחידה החוקרת;

אוביסי טען, בין היתר, כי אין בפי המשטרה כל נימוק משכנע לבקשתה, והפנה את בית המשפט לכך כי בניגוד לטענתה, כן התקיימו דיונים מסוג השבת והחזקת תפוסים בתקופת החירום. עוד הוסיף אוביסי, כי גם נוכח קצב החקירה ומשך הזמן הארוך שבו מחזיקה המשיבה בתפוסים, יש לדחות את בקשתה.

8. ביום 21.6.2020 הגיש אף המשיב לוויד, באמצעות בא כוחו עו"ד אילן טננבאום, תגובה לבקשת היחידה החוקרת, במסגרתה הצטרף לנימוקיו של חברו אוביסי; לוויד הוסיף כי היחידה החוקרת "נזכרה" להגיש את בקשתה בסמוך לאחר שהוגשה בקשתו של המבקש נבסון להשבת התפוסים, ללא כל טעם או הסבר להתנהלות זו.

9. ביום 28.6.2020 התקיים דיון בבקשות המתנגשות. המשיבים טענו כי אין כל הצדקה לבקשת היחידה החוקרת, והוסיפו כי תפיסת דרכוניהם מגבילה את חירותם ללא צורך. עוד הפנו המשיבים את בית המשפט לכך שאיש מהם לא נחקר מאז חודש נובמבר 2019, אז נעצרו ושחררו תוך זמן קצר מאד על ידי בית המשפט.

לגופו של עניין ביקשו המשיבים להשיב לחזקתם את התפוסים הבאים:

נבסון, המבקש - "טלפון ושני דרכונים".

אוביסי - "לפטופ, מחשב נייד ושני טלפונים ודרכון".

לוויד - "טלפון, דרכון, לפטופ אפל, וכסף שנתפס בסך 4000 דולר".

10. המבקשת, מצידה, הגישה לבית המשפט דוח סודי (שב/1), ותשובה לשאלת בית המשפט "האם נעשה דבר או לא" (שב/2).

המבקשת הוסיפה כי: "יש במקביל עוד 4 תיקים שהחשודים בדרך כזו או אחרת קשורים ואני לא מוסרת שמות של מעורבים למעט זה שמונח בפני בית המשפט שזה החידוש. בעקבות משבר הקורונה לא תפקדנו, רק לטובת המשבר. כאשר בית המשפט אומר לי שלפי התקנות החזרות תפוס ועניינים כגון דא היו בחריג וכן נדונו, אני משיבה שאנחנו היחידה פעלה בחוץ. כאשר בית המשפט שואל אותי מה עשינו מאז ועד היום, כאשר אף אחד מהמשיבים לא נחקר, אני משיבה שבעקבות הקורונה לא הבאנו נחקרים למשרדים. נחקרו במקביל עוד תיקים שפעלנו באותה אווירה כדי למצוא את הלקוחות. הגשנו בקשה לניגריה, ואנו מחכים לחומרים, בעקבות המשבר היחסים פחות אישיים ואנו מחכים לחומרים שזה חיוני לחקירה. אני יכולה למסור הכל למעט הכסף שילך לחילוט".

הכרעה: דינה של בקשת המשטרה להידחות

11. לאחר עיון בבקשות השונות ובתגובות, ולאחר שמיעת הצדדים באתי לכלל מסקנה חד-משמעית לפיה יש לדחות את בקשת היחידה החוקרת להמשיך החזקתה בתפוסים, ובצדו השני של אותו מטבע - ראוי לקבל את עתירת והמבקש (וחבריו), ולהורות על החזרת התפוסים לידיהם. להלן הטעמים שבבסיס מסקנתי.

12. ראשית, **לגופו של עניין**, ועוד טרם התייחסות לאיחור במועד הגשת הבקשה על ידי המשטרה, הרי שהיחידה החוקרת לא הצביעה על כל נימוק משכנע לפיו יש הצדקה כי תמשיך להחזיק בתפוסים; מהדוחות הסודיים שהוגשו לבית המשפט על ידה (שב/1, שב/2) עלה כי מזה כעשרה חודשים **לא בוצעה כל פעולת חקירה בתיק דנא**, ולמצער - כל פעולה מהותית (ולכל הפחות, ורק לשם הזהירות - לא הוצגה לבית המשפט כל ראיה המלמדת אחרת), ואין חולק כי המשיבים לא זומנו כלל לחקירה במשטרה מאז שחרורם בנובמבר 2019. וכל זאת - חרף החשד שעברו "עבירות חמורות", כלשון המשטרה. מטבע הדברים, איני יכול לפרט את האמור בדוחות הסודיים שהוגשו לעיון בית המשפט, אולם די אם אומר כי הראשון הוא אותו הדוח ממש שהונח בפני בתי המשפט בנובמבר 2019 (!) וכבר אז לא שכנע את הקורא, הן בבית משפט השלום והן בערר; הנימוק שהופיע בשב/2, דף נייר עליו נרשמו כמה מילים על ידי בא כוח המשטרה - נראה שכבר הוזכר במסגרת שב/1, והוא (לא) משכנע באותה המידה. אדרבא, להבנתי מדובר בפעולת חקירה שלאורה, בין היתר, התבקש מעצר החשודים בנובמבר 2019, ואשר לא בוצעה עד עצם היום הזה.

שורה תחתונה: היחידה החוקרת לא התקדמה כהוא זה, ליתר דיוק - לא משה ממקומה ולו סנטימטר אחד, בחקירת החשדות החמורים כל כך נגד המשיבים, והכל תוך שבינתיים היא מחזיקה בחפציהם, התפוסים.

13. הסברה של היחידה החוקרת, לפיו מדובר בחקירה "מסועפת ורחבת היקף" של "עבירות חמורות" עומדות בסתירה לחיבוק הידיים בו ישבה לאורך חודשים, ועל כן לא יכול להצדיק המשך החזקתה בתפוסים. הטענה בדבר "תקופת החירום", בעטיו של נגיף הקורונה, בגינה טענה היחידה החוקרת, בין היתר, כי "חלק מהתיקים הוקפאו", וכי היחידה "פעלה בחוץ" החל מחודש מרץ 2020 - מוטב היתה לולא נטענה מלכתחילה. זאת, שכן מחודש נובמבר 2019 ועד חודש מרץ 2020, דהיינו, טרם הפך הנגיף את חיינו על פיהם, גם לא נעשה דבר וחצי דבר מהותי בחקירה דנא, כאמור. יתרה מזו, גם אם יש מקום להתחשב בהשפעת הנגיף על העשייה המשטרית, ולו במידת מה, הרי שזה אינו יכול לשמש תירוץ או "כיסוי" לחוסר-מעש, כבמקרה דכאן.

14. ואם בנגיף עסקינן, הרי שטענת המשטרה לפיה מצב החירום (קורונה) מנע ממנה להגיש הבקשה במועד ("ידוע לבית המשפט כי במשבר קורונה לא נערכו דיונים לא דחופים ולא נבחנו בקשות תפוסים") - גם היא אינה נכונה, עובדתית ומשפטית כאחד.

ודוק: סעיף 3(א)(1) להודעת מנהל בתי המשפט בדבר סוג עניינים שיידונו בבתי המשפט לפי תקנות בתי המשפט ולשכות ההוצאה לפועל (סדרי דין במצב חירום מיוחד), התשנ"א (שנחתמו ביום 24.3.2020), קבע כי במסגרת העניינים הפליליים בבתי משפט השלום יישמעו, בין היתר, גם בעת החירום - צווים הכוללים גם צווי תפיסה "לרבות בקשות להארכתם ובקשות לעיון חוזר".

15. עוד טרם אפנה את הקורא לעקרונות יסוד ברורים מאליהם, לפיהם שומה על המדינה שלא לתפוס לחינם חפצים של חשודים, מן הראוי לעמוד על סיבה נוספת, כבדת משקל, שבבסיס החלטה זו.

הכוונה היא להתנהלותה של היחידה החוקרת בפן נוסף: מעבר לאי-ביצוע כל פעולת חקירה עד עתה, הרי שיש במעשיה משום זלזול בקניינו של האזרח, או התושב.

16. אסביר: פרק הזמן הקבוע בדין בו היתה רשאית היחידה החוקרת להחזיק בתפוסים (להלן: התקופה) חלף ביום 1.6.2020 והבקשה מטעמה הוגשה רק ביום 3.6.2020. על כך אין מחלוקת.

דא עקא, שהיחידה החוקרת הגישה לבית המשפט את בקשתה לא רק באיחור, אלא גם רק לאחר שהמבקש הגיש הבקשה מטעמו לשחרור תפוסיו. ניתן איפוא לומר, כי לולא בקשתו של נבסון, ספק אם היתה המשטרה "מתעוררת" וטורחת בכלל להגיש בקשה להארכת פרק הזמן בו תהא רשאית להחזיק את התפוסים בחזקתה, כדין.

הנה קביעת בית המשפט העליון במסגרת בש"פ 6686/99 **עובדיה נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 22.5.2000), שם מזכיר בית המשפט את עקרונות היסוד בכל הקשור לסוגיה זו, בזו הלשון:

"סעיף 35 מורה לנו, כי המחוקק קצב פרק זמן של שישה חודשים שאחריו אין המשטרה רשאית להמשיך ולהחזיק בתפוסים. אם המשטרה מבקשת להמשיך ולהחזיק בהם או לחלטם או להשמידם, עליה להזדרז ולפנות לבית-המשפט במהלך ששת החודשים מאז התפוסה ולבקש את המשך החזקת התפוסים ולהראות כי הדבר דרוש למטרה ראויה המצדיקה שלילתם זמנית או לצמיתות מבעליהם. לא עשתה כן במהלך ששת החודשים, רשאית המשטרה על-פי סעיף 35 לבקש ארכה ובית-המשפט ייתנה אם ישתכנע שאכן קיימים נימוקים המצדיקים זאת. במהלך ששת החודשים ובתקופת ההארכה, אם ניתנה, אין מניעה לפנות לבית-המשפט בבקשה לפי סעיף 34. המשטרה לא עשתה דבר מכל אלה. היא לא ביקשה צו לפי סעיף 34 במהלך ששת החודשים, היא לא ביקשה ארכה לאחר תום ששת החודשים וממילא לא ניתנה כזו. היא "ישבה על הגדר", החזיקה בחפצים, ומשהגיש המבקש בקשה להחזירם, התנגדה לכך בטענה שיש להשמידם. קיצור דרך זה אינו ראוי ולא נראה כי ניתן לעקוף בו את הוראות החוק ולהפעיל את סעיף 34 לאחר חלוף שישה חודשים ובלי שהתקופה הוארכה ובמסגרת בקשה שהגיש המבקש להחזרת החפצים.

...

לא נראה לי, כי יש מקום להתייחס להתנגדות המשטרה לבקשה כאילו הייתה זו בקשה להארכת מועד ולדין בהתנגדות כאילו הייתה קיימת החלטה להארכה. כאשר על הכף מונחת זכות יסוד של הפרט על קניינו ומנגד סמכות הרשות ליטול ממנה את קניינו, על הרשות למלא בקפדנות אחר הוראות החוק ולנקוט את הצעדים המתחייבים ממנו כדי להפעיל את סמכותה. דרישה זו איננה פורמאלית גרידא. היא נובעת מתפיסת יסוד של המחוקק ושל השיטה בדבר האיזון ההולם בין צרכי הציבור ובין זכויות הפרט, ואין להקל ראש בצעדים שיש לנוקטם בדרך לפגיעה באותן זכויות"[2].

17. מאז שנת 2000, עת ניתנה ההחלטה בענין **עובדיה**, ועד היום, לא השתנה הרבה; מעת לעת צץ לו עוד "עובדיה", או פלוני, או נבסון, שלאחר 180 ימים שלאורכם הופרד ממחשבו, או מהטלפון הנייד שלו, או מטרקטורו, למשל (ראו ה"ת [ת"א] 40969-08-10 **מוסלטי נ' מדינת ישראל** [ניתן ביום 19.10.2010]), וכיוצא באלה חפצים שהוא חפץ ביקרם ובהחזקתם - הוא ניצב בפני דילמה לא פשוטה.

למה הכוונה? הרי בחלוף 180 ימי תפיסה ללא הארכה כדין, בצו בית משפט, החפצים מוחזקים למעשה **שלא כדין** על ידי המשטרה. פשוט? לא כל כך. הרי אין אדם יכול לפסוע אל תוך תחנת משטרה, ולהרצות ליומנאי על ששת הירחים שחלפו ועל זכותו, ממש כך, לקבל בחזרה את הטלפון הנייד, למשל, שנלקח ממנו לפני למעלה מחצי שנה, והגעגוע קשה מנשוא.

הבירוקרטיה שבמימושה של זכות היסוד מאפילה על עצם הזכות, שכן על אותו אדם לפנות למשטרה בבקשה מיוחדת לשחרר את חפציו המוחזקים אצלה עתה שלא כדין. והנה הדילמה: אם במשך חצי שנה לא נעשה דבר, או נעשה מעט מאוד, מה לו לאדם, עדיין בחזקת חשוד (שהרי טרם נסגר התיק, או שהוחלט בו על העמדה לדין) - להעיר שדים (וחוקרים) מרבצם?! הרי אותו ברנש שחש בחסרון חפציו מסתכן לא רק בכך ש"יזכיר" לחוקרים הנכבדים כי עליהם לסור, במטותא, אל בית המשפט, ולבקש צו להארכת תפוסיו, אלא גם בכך שבמו ידיו יעורר לחיים את החקירה נגדו. מי יודע כמה תפוסים, חפצים כאלה ואחרים, שוכבים על מדפי המחסנים במשטרה, מעלים אבק, לאורך חודשים ושנים, רק מפני החשש של פלוני לדורשם בחזרה, נוכח המלכוד דלעיל?

18. סוף דבר איפוא, שמן הראוי כי המשטרה תכבד את זכויות האזרח, בכלל זה גם אזרח-חשוד רחמנא ליצלן, ותשיב לו את חפציו לאחר תום התקופה בה קבע המחוקק כי עליה להשיבם אליו, לבעליו החוקיים. אם רוצה המשטרה להאריך את משך החזקת התפוסים - תתכבד ותגיש בקשה לבית המשפט, כמצוות המחוקק, עוד קודם לחלוף הזמן, תוך שעליה הנטל להראות מדוע יש לאפשר המשך הפגיעה בזכות הקנין של החשוד הקונקרטי. כאמור בפרשת **עובדיה**, יתכן כי לעיתים תינתן הרשות למשטרה להמשיך בהחזקת התפוסים גם אם הוגשה הבקשה באיחור, ואהין לומר - גם אם זו הוגשה רק לאחר שהאזרח אזר אומץ והזכיר למשטרה את חובתה בדין, להחזיר לו את חפציו, ובקשתו זו היא ש"הזכירה" למשטרה את חובתה לפנות לבית המשפט לבקש אישור כגון דא. אולם, פשיטא שאם ברגיל על המשטרה לשכנע את בית המשפט מדוע יש להאריך עוד, לאחר חצי שנה תמימה (!), את החזקת התפוסים של האזרח, הרי שבמקרה בו היא שוקטת על שמריה, והחשוד בפלילים הוא-הוא שנאלץ להזכיר לה את חובתה שבדין - על אחת כמה וכמה. אזי, המשטרה תהא חייבת לשכנע את בית המשפט לא רק בצדקת מתן אישור להמשיך ולפגוע בזכות הקנין, אלא גם ליתן טעם סביר מדוע איחורה בהגשת הבקשה; אין המדובר באיחור "סתם", אלא במצב דברים בו מוחזק קנין של האזרח אצל המשטרה - שלא כדין. שיקולים אלה, יחדיו, תוך שימת לב לנסיבות המקרה כולו, כמובן, יעמדו לנגד עיני בית המשפט עת יכריע בבקשה המונחת לפניו.

19. המעבר מן הכלל אל הפרט, מן העקרונות אל היישום במקרה זה - הוא קל.

לא רק שהמשטרה לא עשתה דבר וחצי דבר (רק לשם הזהירות אוסיף: דבר **מהותי**) במהלך חצי שנה כדי לקדם חקירת "העבירות החמורות" בהן הוחשדו השלושה, אלא שגם לא עשתה מאמץ של ממש לשכנע מדוע יש להמשיך ולפגוע בזכות הקנין של המבקשים; קל וחומר כאמור, בנסיבות מקוממות אלה, בהן המבקש נבסון הוא זה שנאלץ

לטפוח בזהירות על גבה, להעירה משנתה, להזכיר לה כי חלפה חצי שנה, וכי עליה לנ ג דין ולסור לבית המשפט.
אני מקבל איפוא את בקשת המשיבים, ומורה על השבת חפציהם לאלתר, כמפורט בסעיף 9 לבקשה.

20. מבלי לפגוע בכל האמור לעיל, הרי שאם תשמע הטענה כי הדרכונים אינם "חפץ" או קנין, אלא ערובה שקבע בית המשפט המחוזי בערר, כזכור, אזי ממילא חלה (גם) הוראת סעיף 58 (א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996, המורה כך - "הערובה ותנאי השחרור בערובה **יתבטלו** אם לא יוגש כתב אישום נגד החשוד תוך 180 ימים; ואולם בית המשפט רשאי, **בתוך תקופת הערובה**, להאריך אותה ואת תנאיה, לתקופה נוספת שלא תעלה על 180 ימים, אם הוגשה בקשה באישור תובע".

במקרה דנא, תנאי שחרור בערובה **התבטלו** זה מכבר ביום 17.5.2020, או בסמוך לו; על כן, גם מטעם זה, אם באופן עצמאי ואם במצטבר - **דרכניהם** של המשיבים יוחזרו להם לאלתר.

אני מורה איפוא על השבת כל חפצי המשיבים לידם, לרבות דרכניהם.

זכות ערר כחוק.

המזכירות מתבקשת להמציא ההחלטה לצדדים. ניתנה היום,
ט"ו תמוז תש"פ, 07 יולי 2020, בהעדר הצדדים.

[1] הבקשה נסרקה ל"נט המשפט" ביום 4.6.2020.

[2] ההדגשה בציטוט, ובכל מקום אחר בהחלטה, לא במקור - ש.ב.